

Landinrichting Kom van Lampernisse

Inrichtingsplan Eieled

archeologische opvolging 2010/265

oktober 2013

Hazegrasfort en Fort Isabella, © Misjel Decler

VLM

Landinrichting

Colofon

Uitvoerder:

Vlaamse Landmaatschappij Regio West

Vestiging Brugge

Velodroomstraat 28

8200 Brugge

Tel. 050 45 81 00

Fax 050 45 81 99

www.vlm.be

Redactie:

Korneel Gheysen

korneel.gheysen@vlm.be

Coverfoto:

Korneel Gheysen

Datum rapport

oktober 2014

status / revisie

VLM

INHOUD

DEEL 1	Inleiding	2
DEEL 2	Kenmerken	3
2.1	Algemeen.....	3
2.2	Bodem.....	4
2.3	Archeologie	4
DEEL 3	Resultaten	5
3.1	Boringen	5
3.2	Uitvoering	7
DEEL 4	Besluit	11
	Bibliografie	13

DEEL 1 INLEIDING

In het Landinrichtingsproject De Westhoek zijn inrichtingsmaatregelen uitgevoerd in het inrichtingsgebied Eieleed. Dit inrichtingsgebied ligt in de Kom van Lampernisse, Landinrichting De Westhoek. De natuurinrichtingsmaatregelen bevatten het herprofilen van de aanwezige laantjes in. Ook de herprofilering van een gracht rondom een site met walgracht werden voorzien.

Conform het Decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium¹ en het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993² worden alle werken van de Vlaamse Landmaatschappij aan artikel 127 onderworpen. Artikel 127 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening bepaalt dat voor vergunningsplichtige werken aangevraagd door publiekrechtelijke personen of instanties een bindend advies moet worden gevraagd aan de bevoegde instantie voor het archeologisch erfgoed.

Project	LI De Westhoek – Kom van Lampernisse
Uitvoeringsdossier	Eieleed
Gemeente	Diksmuide
Deelgemeente	Oudekapelle
Kadaster	32019, sectie A, 1 ^e blad, percelen 85, 87c, 87b, 87d, 88, 89, 90, 91a, 92, 112-115, 120b
Opgravingsvergunning	2010/265
Depot	-
Datum	20-21/09/2010
Wettelijk Depotnummer	D/2014/6375/10

¹ gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 (BS 08.06.1999, 24.03.2003 en 07.06.2006).

² gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 23 juni 2006 (BS 15.07.1994, 09.06.2004 en 22.08.2006).

DEEL 2 KENMERKEN**2.1 Algemeen**

Het inrichtingsgebied Eieleed ligt in Diksmuide, deelgemeente Oudekapelle. Het projectgebied ligt ten oosten van de kruising tussen de Oude Beverdijkstraat en de Oude Zeedijk. Het is in gebruik als grasland en is in eigendom van het Vlaams Gewest, agentschap voor Natuur en Bos.

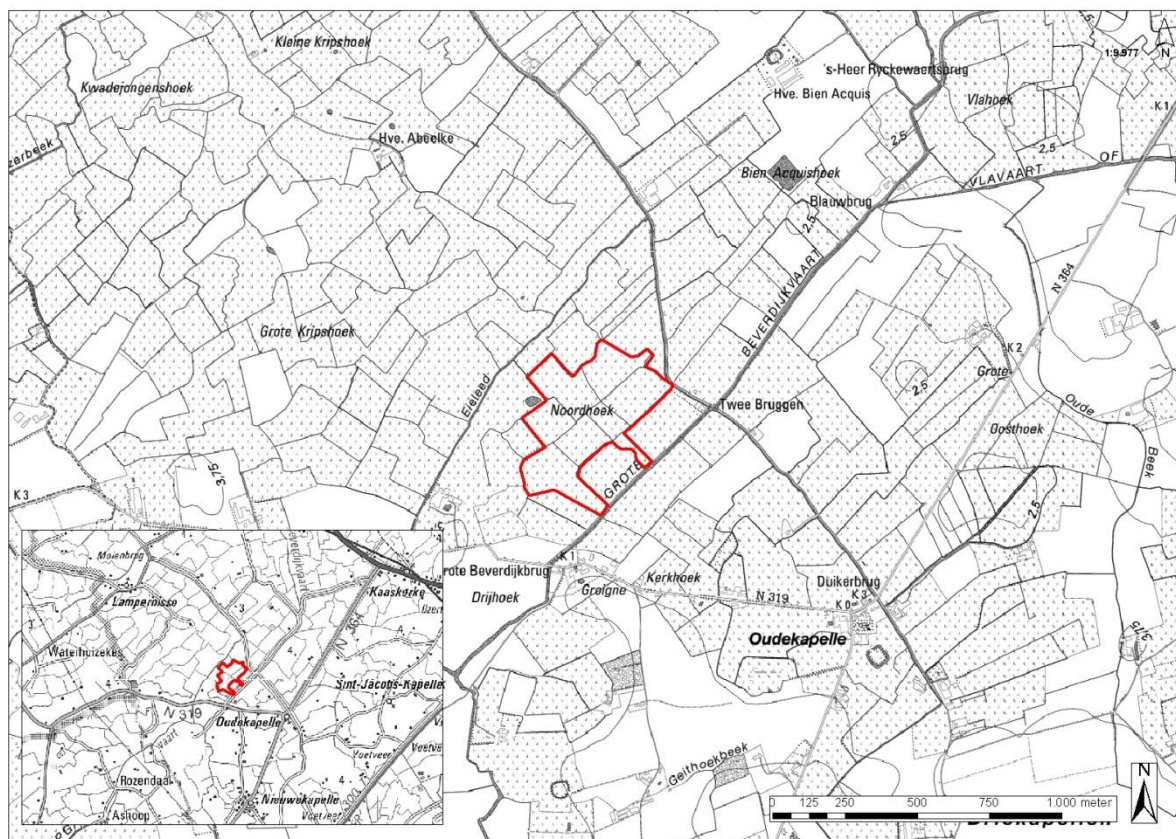

Fig. 1 Ligging van het projectgebied (rood)

Bron: Digitale versie van topografische kaart 1/10.000, raster, zwartwit, NGI, opname 1991-2008 (AIV); Bron inzet: Topografische kaart 1/100.000, raster, NGI, Opname 2001 – 2006; © Nationaal Geografisch Instituut

In de perimeter Eieleed worden laantjes geschoond en historische laantjes opnieuw gegraven. Enkele kleinschalige afgravingen vinden plaats om het microreliëf te accentueren. Daarnaast wordt de walgracht van de aanwezige archeologische site met 40 cm verdiept om deze opnieuw watervoerend te maken. Het ontwerp is opgesteld aan de hand van de digitale terreinopmeting, aangevuld met boringen.

2.2 Bodem

Het projectgebied ligt in de poldergebieden. Op de bodemkaart van België (Kaartblad 51W, Lampernisse) wordt het gebied gekarteerd als een m.B1, OT en OV. O staat hierbij voor een kunstmatige grond (OT: sterk vergraven gronden en OV: uitgeveende gronden) en B1 voor een poelgrond bestaand uit zware klei, op meer dan 100 cm diepte rustend op veen. De letter m. staat voor de aanduiding Middelland.

Ter hoogte van de archeologische site wordt een m.B1 verwacht.

2.3 Archeologie

Het gebied is ondermeer gekend door de doctoraatverhandeling van Frans Verhaeghe in 1976 – 1977. Voor deze doctoraatsverhandeling inventariseerde dhr. Verhaeghe in 18 gemeenten meer dan 350 sites met walgracht van (laat-)middeleeuwse oorsprong (Verhaeghe, 1981). In het plangebied ligt een site met walgracht door dhr. Verhaeghe geïdentificeerd als DO.11. De site is afgelijnd door een lineaire depressie en dateert volgens de fiche van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) hoogstwaarschijnlijk uit de late middeleeuwen en werd voor het einde van die periode verlaten. Op het terrein werd een vondstconcentratie laatmiddeleeuws aardewerk aangetroffen, bestaand uit 6 grijze en 1 rode scherf. Jonger materiaal werd niet aangetroffen. Deze site is opgenomen in de Centrale Archeologische inventaris met nummer 77175 (CAI).

De werken zijn van een dergelijke kleine aard – herprofilen van bestaande laantjes, walgracht herprofilen – dat een verstoring van het archeologisch potentieel niet verwacht wordt. Voorafgaand de uitvoering zijn boringen gezet om de ligging van de walgracht te situeren.

DEEL 3 RESULTATEN

3.1 Boringen

Voorafgaand de eigenlijke inrichting werden boringen gezet om de aard en breedte van de walgracht te bepalen. Op de gracht werden drie boorrijen gezet met een tussenafstand van 2,5 m. Telkens op de diepste plaats in de gracht werden de archeologische lagen aangetroffen vanaf 80 cm diepte (ca. 1,70 m + TAW).

De ondergrond bestaat uit zware klei (U). In enkele boringen werd een typisch ongestoord profiel aangetroffen: een zware polderklei, op een meter diep overgaand naar veen (boring 3, 5, 9, 16, 17).

Boorraai 2 toonde het beste het grachtprofiel aan (boringen 5 – 9). Terwijl boring 5 aan de binnenzijde van het wooneiland nog steeds een polderprofiel vertoont, is op 2,5 m verder een duidelijk opvullingsprofiel aanwezig: onder de bouwvoor is een Eep (Klei, drainageklasse e, profielloos – jonge profielontwikkeling), met hieronder een grijze, egale klei. Op 110 cm gaat de laag over in een grijsblauwe (gereduceerde) klei vermengd met houtresten en riet. Op 125 cm is het veen aanwezig. Boring 7 vertoont hetzelfde profiel als boring 6, maar onder de gereduceerde klei is een sliblaag aanwezig van 130 tot 155 cm beneden het maaiveld. In boring 8 is geen slib of gereduceerde klei meer aanwezig boven het veen, maar het profiel is nog altijd verstoord (zichtbaar in de overgang van klei naar veen: ontbreken van humeus materiaal). In boring 9 is het veen opnieuw aanwezig op 1 m beneden het maaiveld (zoals in boring 8) maar hier is wel een originele overgang tussen klei en veen aanwezig.

In enkele boringen waren archeologica aanwezig, zoals baksteengruis en (zand-?)mortel. Deze aanwijzingen bevonden zich op variabele diepte. Vondst 1 was een fragmentje laatmiddeleeuws, reducerend gebakken aardewerk. Deze vondst bevond zich op 1 m diepte in boring 2 (ca. 1.50 m TAW).

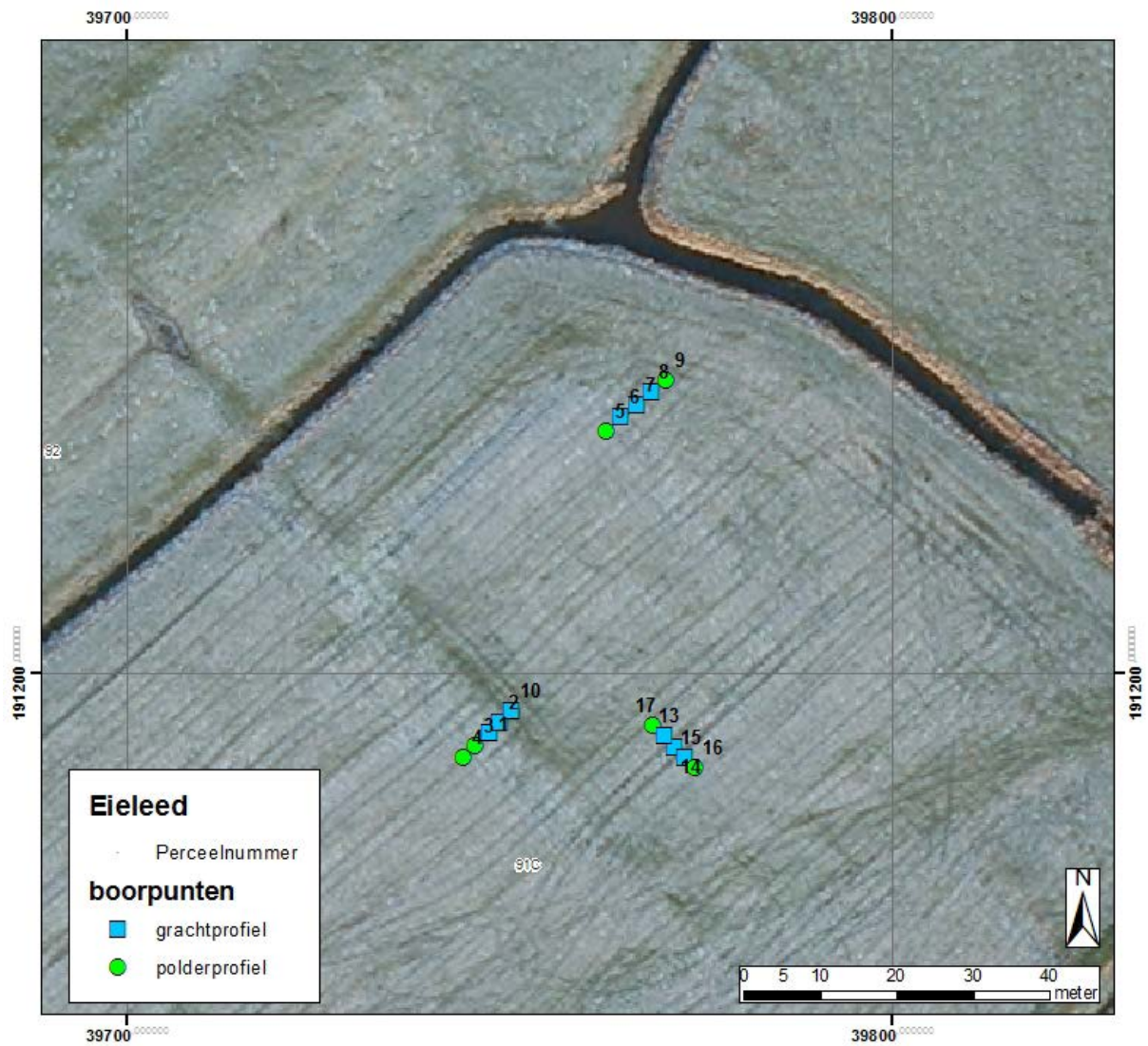

Fig. 2 Ligging van de boringen en interpretatie van het profiel. Bron ondergrond: Luchtfoto Vlaanderen, middenschalgig, 2012, AGIV.

3.2 Uitvoering

Gedurende de werkzaamheden werd de walgracht opnieuw geprofileerd tot een diepte van 40 cm onder het oorspronkelijke maaiveld (diepste punt). De afgraving gebeurde concaaf en werden gelaagd uitgevoerd onder begeleiding van een archeoloog.

Tijdens de uitvoering werd niet doorheen de verlanding van de walgracht gegraven. Sporen noch structuren werden aangetroffen. De verlande gracht was grondig verstoord door de aanwezigheid van woelmuizen. Het oorspronkelijke reliëf van de gracht was vrij goed bewaard in het reliëf aan de oost- en noordzijde. Aan de westelijke en vooral zuidelijke zijde was het oorspronkelijke reliëf minder zichtbaar. Uit gesprekken met de landbouwer bleek dat deze zijdes gedeeltelijk opgevuld werden om de site te kunnen maaien (toegang met machines).

Het vondstenmateriaal bestaat grotendeels uit baksteenfragmenten. Daarnaast is een kleine hoeveelheid aardewerk aangetroffen. Het betrof hoofdzakelijk wandfragmenten, te dateren in de late middeleeuwen. Enkele scherven betroffen eenvoudige randfragmenten (dikke band, of gewoon afgeronde top), kenmerkend voor de 14de eeuw. Ook een oxiderend gebakken randfragmentje van een kopje is gevonden. Deze rechte rand is bedekt met een slibglazuur.

Fig. 3 uitgraving van de oostelijke walgracht

Fig. 4 Uitgraving van de westelijke walgracht

Fig. 5 Uitgraven van de noordelijke walgracht

Fig. 6 Overzicht van de site

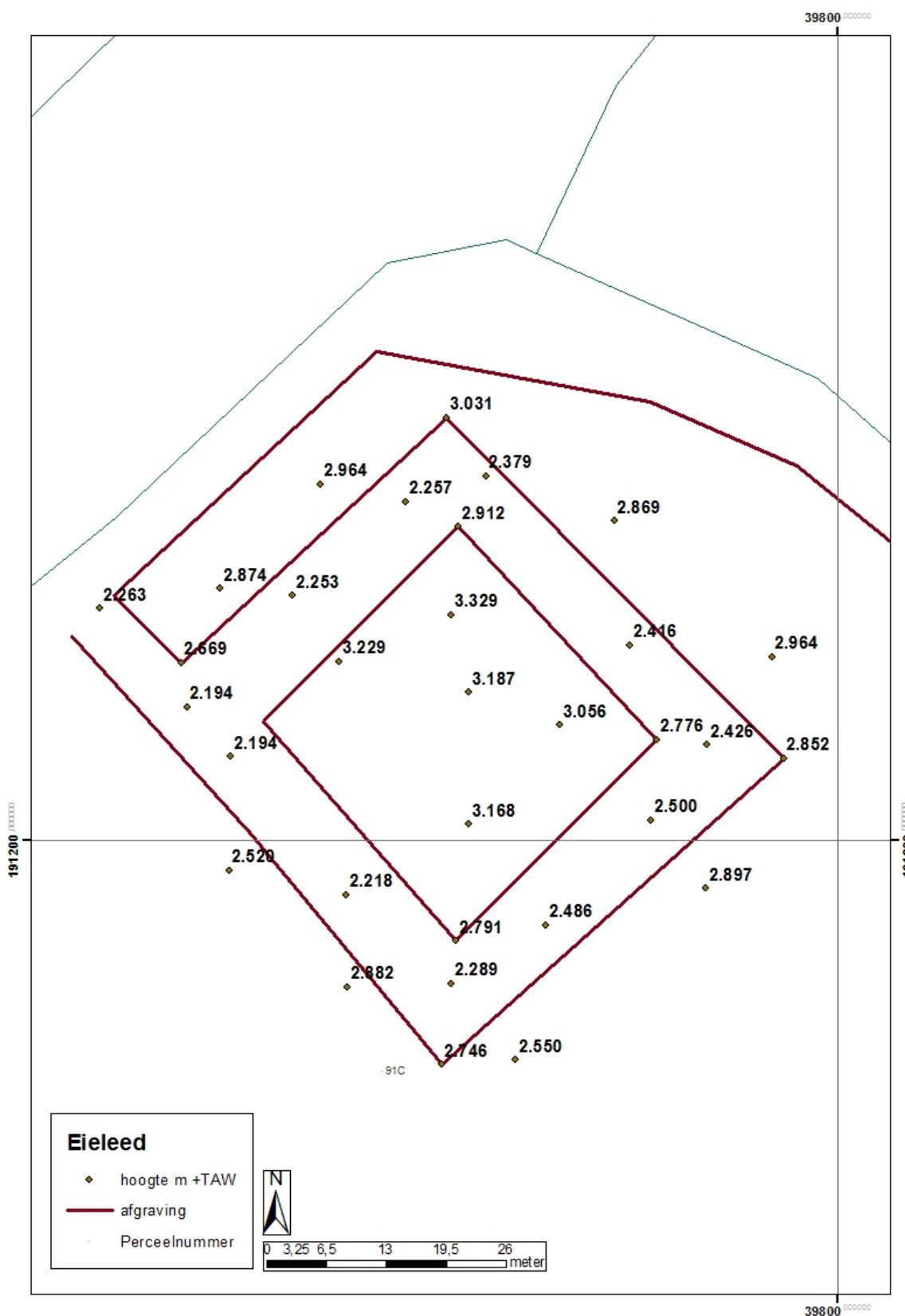

Fig. 7 Aanduiding van de uitgraving en ingemeten hoogtepunten (in m + TAW). Bron ondergrond: Kadvec, AGIV.

Fig. 8 Vondstnummer 3, afkomstig uit de aanleg van de westwal.

Fig. 9 Detail van vondst 3.

DEEL 4 BESLUIT

Het herprofileren van de wal werd uitgevoerd onder archeologische begeleiding. Bij deze werken werden geen sporen of structuren aangetroffen in de gracht. Bij het opvolgen werd extra goed uitgekeken naar mogelijke brugstructuren. Deze structuren werden niet aangetroffen. Bij de opvolging werd een kleine hoeveelheid archeologisch materiaal aangetroffen in de bouwvoor. Het materiaal bestaat uit schervenmateriaal uit de 14de eeuw en baksteen.

De archeologische site werd niet aangetast door de werken.

BIBLIOGRAFIE

CAI. (sd). Opgehaald van Centrale Archeologische Inventaris:
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Verhaeghe, F. (1981). Moated sites in Flanders. Features and significance;. In T. J. Hoekstra, H. L. Janssen, & I. W. Moerman, *Liber Castellorum. 40 Variaties op het thema kasteel*. (pp. 98 - 121). Zutphen: De Walburg Pers.

Bijlage 1: Vondstenlijst

nr.	Sleuf	Spoor	materiaal	type	fragment	aantal	datering	vormkenmerken
1	bp 2	100 120 cm	reducerend aardewerk		wand	2	LME	
2	westelijke wal	aanleg	bouwmateriaal	roodbakke baksteen		3		lxbxh: ?x104x57 mm
3	westelijke wal	30 tot 40 cm	roodbakke aardewerk	grape	oor	1		weinig zoutglazuur
3	westelijke wal	40 cm	roodbakke aardewerk	kom	rand	1		slib onder glazuur
3	westelijke wal	40 cm	reducerend aardewerk	kom	rand	1	14de	band, lokaal
3	westelijke wal	40 cm	reducerend aardewerk		wand	1		dunwandig
3	westelijke wal	40 cm	roodbakke aardewerk		wand	1		dikwandig
4	zuidelijke wal	40 cm	bouwmateriaal	roodbakke baksteen		4		lxbxh: ?x?x62 lokaal, dikwandig, afgerond
5	zuidelijke wal	40 cm	reducerend aardewerk	kookpot	rand	2	14	
5	zuidelijke wal	40 cm	aardewerk	divers	wand	8	LME	
6	oostelijke wal	40 cm	aardewerk	divers	wand	2	LME	

Bijlage 2: boringen

boornr.	TAW	laaggrens	kleur	Textuur	bijmenging	bioturbatie	plantenresten	Ox/red	archeol.	horizont	opm	Coördinaten
1	2,48	20	bruin	U						A		39747.38 / 191192.21
		50	grijs	U				1		A		
		80	grijs	U			1			A	brokjes organisch materiaal	
		130	bruingrijs	U			2			Cp	riet, zand, veenbrokken	
		160	bruin	V						C		
2	2,49	20	bruin	U						A		39748.83 / 191193.48
		115	grijs	U					v. 1		100 cm diepte	
		130	bruingrijs	U			1				riet, veenbrokken	
		170	bruin	V						C	bosveen, grote stukken hout	
3	2,7	20	bruin	U								39745.60 / 191190.44
		100	grijsbruin	U							verdonkert naar onder toe, geen antropogene verstoring	
		125	bruin	V								

4	2,89	20	bruin	U		polderprofiel	39744.01 / 191188.85
		60	grijs	U			
		125	grijsbruin	U	1	wordt gevlekker en bruiniger naar onder toe	
		160	bruin	V		sterk veraard, houtresten	
5	2,98	20	bruin	U	A	polderprofiel	39762.67 / 191231.72
		95	grijsbruin	U	C		
		105	bruin	V	C		
6	2,74	20	bruin	U		opgevuld profiel	39764.58 / 191233.63
		85	bruingrijs	U		Eep/Uep	
		110	grijs	U		egalere klei	
		125	grijsblauw	U		houtresten, riet	
		250	bruin	V		houtveen	
7	2,71	20	bruin	U		opgevuld profiel	39766.70 / 191235.22
		100	grijs	U			
		130	grijsblauw	U			
		155	grijszwart	U	slib	meer organisch materiaal	

		250	roodbruin	V		elzenhout	
8	2,78	20	bruin	U		opgevuld profiel	39768.48 / 191236.80
		100	grijs	U		scherpe overgang	
		150	bruin	V			
9	2,84	20	bruin	U		polderprofiel	39770.53 / 191238.32
		100	grijs	U		wordt donkerder naar onder toe	
		140	bruin	V			
10	2,57	30	bruin	U		bouwvoor	39750.16 / 191195.26
		40	grijsbruin	U	x	baksteengruis, mortelresten	
		150	grijsbruin	U		polderprofiel	
		220	grijs	U		gelaagd, door stroming afgezet	
		270	bruin	V			
11		30	bruingrijs	U		Kreekrug	39621.70 / 191087.58
		60	lichtgrijs	U	x	oxidatie tussen 50 en 80	
		150	lichtgrijsgeel	U		A5: iets lichtere klei, zandige bijmenging	
		250	blauwgrijs	U		vanaf 180 grover zand	

12	30	bruingrijs	U			39638.51 / 191100.54
	60	lichtgrijs	U	Z		
	90	blauwgrijs	U		gereduceerd	
	120	bruingrijs	U		verslagen veen	
	240	blauwgrijs	E		onderzijde lichte E en zand	
13	2,79	30	bruin	U		39770.29 / 191191.80
		130	grijsbruin	U	jonge profielontwikkeling, opvulling	
		150	blauwgrijs	U	x	gevekt, baksteengruis
		200	bruin	V		
14	2,8	20	bruin	U		39771.71 / 191190.26
		70	lichtgrijs	U	jonge profielontwikkeling	
		80	donkerburin	U	begroeiing	
		160	lichtgrijs	U	jonge profielontwikkeling	
		200	bruin	V		
15	2,85	20	bruingrijs	U		39773.09 / 191188.86
		90	lichtgrijs	U	x	baksteengruis, jonge profielontwikkeling

		140	blauwgrijs	U	x	idem		
		175	bruin	V				
16	2,84	20	bruin	U		polderprofiel		39774.33 / 191187.67
		145	lichtgrijs	U				
		175	bruin	V				
17	2,83	20	bruingrijs	U		polderprofiel		39768.82 / 191193.17
		115	lichtgrijs	U				
		120	bruingrijs	V				

Vlaamse Landmaatschappij Regio West

Vestiging Brugge

Velodroomstraat 28

8200 Brugge

Tel. 050 45 81 00

Fax 050 45 81 99

www.vlm.be

